

РОЗВИТОК ПСИХОЛОГІЧНИХ ЗАДАТКІВ АБІТУРІЄНТА ЯК ПЕРЕДУМОВА СТАНОВЛЕННЯ ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНОГО ФАХІВЦЯ

Н.В. Білоус, Н.В. Зайцева

Таврійська державна агротехнічна академія

Висвітлено результати соціологічного дослідження у ТДАТА відносно психологічних факторів вибору студентами професії, які можуть бути корисніша і для інших вузів АПК України.

Вступ. На сьогодні важливим є наблизити українську освіту до міжнародних стандартів. Одним із важливих положень Болонського процесу є орієнтація вищих навчальних закладів на кінцевий результат: знання і вміння випускників повинні бути застосовані і практично використані на користь усієї Європи. Усі академічні ступені й інші кваліфікації мають бути затребувані європейським ринком праці, а професійне визнання кваліфікацій має бути спрощене. Отже, сьогодні навчально-виховний процес вищої школи потребує глибокого переосмислення формування компетентного спеціаліста та розвитку творчих можливостей особистості.

Аналіз останніх досліджень. Першим кроком до початку трудової діяльності є пізнання внутрішнього світу, індивідуальності та неповторності особистості. Визначення власних уявлень про ту чи іншу професію дає можливість швидше вирахувати алгоритм поведінки, і, нарешті, створити свій індивідуальний стиль діяльності. Тому є зрозумілою неоціненна роль вищого навчального закладу у формуванні образу професії.

Що включає поняття «образ професії»? Перш за все, відображення основних характеристик професії:

- набір професійних знань та навичок, тобто, що студент знатиме, коли отримає диплом;
- що відрізняє його кваліфікацію від суміжних професій;
- де молодий фахівець може втілити набуті знання: перспективи працевлаштування зараз і через 5 років з урахуванням соціальних факторів;
- перспективи кар'єрного росту;
- приблизний розмір заробітної платні на момент вступу до ВНЗ;
- особливості колективу та рівня спілкування.

Хоча останні два пункти не є обов'язковою інформацією, слід врахувати, що потенційні молоді кадри досить часто не уявляють реальної вартості грошей і відповідно лише за розміром окладу можуть вирахувати цінність свого майбутнього диплома. Що стосується рівня спілкування, лише деякі випускники шкіл мріють про роботу як про робочий процес; більшість уявляє робоче місце як затишний офіс, повний людей у краватках з портфелями. Тож не слід позбавляти абітурієнтів ілюзій: нагадайте про розумних, висококваліфікованих колег, з якими можуть скластися не лише професійні

відносини - деякі колективи можуть стати прикладом справжньої чоловічої дружби або навіть сім'ї.

Результати досліджень. На базі Таврійської державної агротехнічної академії було проведено експериментальне дослідження. Студенти I та II курсів трьох факультетів (факультети енергетики сільськогосподарського виробництва, переробки та зберігання продукції сільського господарства, бухгалтерського обліку та аудиту) взяли участь у емпіричному дослідженні за методикою Я. Холланда «Вибір професії». Згідно з моделлю Холланда усі професії можна розділити на шість типів (реалістичний, інтелектуальний, соціальний, традиційний, діловитий, артистичний), одночасно, але в різній мірі представлених у кожній людині. Завдяки даним та відповідям, які надали 67 студентів, можна визначити загальні тенденції вибору професії у відповідності до домінуючого у конкретної особистості типу поведінки.

Результати експериментального дослідження наведені у таблиці 1.

Як свідчать результати досліджень, більшість студентів різних факультетів цього аграрного ВНЗ (ЕСВ - 63,8 %; ПЗПСГ - 75 %; ОіА - 42,9 %) належать до ділового типу. Представники цього типу надають перевагу «чоловічим» керівним ролям, бо чоловік є втіленням активного культурного начала, він сприймається та оцінюється за своїм суспільним станом, родом занять, соціальним здобуткам. Особистості цього типу орієнтовані на отримання якісної освіти, на досягнення високого рівня компетентного фахівця у майбутній професійній діяльності.

Значна кількість студентів факультетів ОіА (21,4%) та ЕСВ(6,4%) є представниками традиційного типу. Люди цього типу обирають професії як бухгалтер, рахівник, плановик, добре володіють канцелярськими і арифметичними здібностями, надають перевагу роботі з паперами та цифрами. Це практичні, кваліфіковані, дисципліновані, наполегливі та сумлінні люди.

До соціального типу тяжіють 14,9% студентів факультету ЕСВ та 28,6% студентів факультету ОіА. Це люди суспільних професій, такі як вчитель, лікар, начальник відділу кадрів, їх цікавлять взаємовідносини між людьми. Таких людей по праву вважають тактичними, терплячими, доброзичливими.

Аграрний вісник Причорномор'я Випуск № 37

До реалістичного типу належать 2,1 % студентів факультету ЕСВ та 25 % студентів факультету ПЗПСГ.

Таблиця 1. Розподіл типів професії за методикою Я. Холланда

Факультет	Кількість студентів в групі	Типи професій					
		реалістичний	інтелектуальний	соціальний	традиційний	діловитий	артистичний
ЕСВ	47	2,1 %	6,4 %	14,9%	6,4 %	63,8 %	6,4 %

ПЗПСГ	16	25%	-	-	-	75 %	-
ОіА	14	-	-	28,6 %	21,4 %	42,9 %	7,1 %

Вони мають добре розвинені технічні та фізичні здібності, легко працюють з інструментами та приладами поза приміщеннями. їх професії - інженер-практик, плановик виробництва, інженер з техніки безпеки, інспектор з будівництва. Основні характеристики таких людей - відвертість, чесність, наполегливість та бережливість.

Невелика кількість студентів виявляє ознаки артистичного типу особистості (6,4 % - ЕСВ, 7,1 % - ОіА). Люди цього типу надають перевагу творчим професіям, таким як архітектор, письменник, художній або технічний редактор, дизайнер. Вони мають розвинену увагу та уяву, більш продуктивно працюють з ідеями, ніж з людьми, вони відкриті, оригінальні, емоційні, незалежні, з добре розвиненою інтуїцією та нестандартним мисленням.

До інтелектуального типу належить незначна кількість студентів (6,4 %) факультету ЕСВ. Вони надають перевагу дослідницьким професіям, таким як біохімік, антрополог, економіст, дослідник, аналітик-адміністратор. У людей цього типу математичні і наукові схильності, вони вважають за краще працювати поодиночці, охоче проводять дослідження і обожнюють вирішувати проблеми. їм звичайно краще вдається робота з ідеями ніж з людьми або предметами. Такі люди володіють аналітичним складом розуму, вони цікаві, методичні, раціональні, обережні, акуратні, бережливі, інтелектуальні і чесні. Потенційний студент ТДАТА може обрати одну з 9 спеціальностей, таким чином іншим чином пов'язану з аграрною сферою, яка давала б можливість працевлаштування як в АПК, так і на виробництві. Сьогодні знання, отримані у галузевому ВНЗ, надають базу для створення власної справи.

Так, навчаючись на факультеті ЕСВ ТДАТА, старшокурсник за рекомендацією керівника може обрати одну з 4-х запропонованих спеціалізацій:

- технологія і енергозбереження;
- електропостачання сільськогосподарського виробництва;
- автоматизація сільськогосподарського виробництва;
- енергетичний сервіс в АПК.

Висновки. Для студентів інтелектуального типу пропонується спеціалізація «технологія і енергозбереження».

Для студентів соціального та реалістичного типів найбільші можливості для самореалізації надає спеціалізація «електропостачання сільськогосподарського виробництва».

Для студентів ділового та реалістичного типів пропонується спеціалізація «автоматизація сільськогосподарського виробництва».

Студенти артистичного та ділового типів найбільш вдало реалізують себе у спеціалізації «енергетичний сервіс в АПК».

Здатність до наукової роботи, практичне мислення, організаторські здібності, лідерські якості не повинні залишитися поза увагою вже на перших курсах. І на протязі подальшого навчання слід заохочувати студентів не тільки до кращих

оцінок, але й до розвитку природних даних, що стануть у пригоді у професійній діяльності.

Важливим завданням вищої школи в Україні сьогодення є створення умов не тільки для отримання високоякісної ревіти, але й для формування цілісної особистості, розвитку її креативності, більш системного глобального мислення, готовності до повної віддачі, розкриття і використання повного її потенціалу.

Тож у гонитві за кількістю студентів не слід забувати про те, що кожен випускник школи ще може змінити своє уявлення про себе. Саме тому, щоб не довелося змінювати уявлення ще й про обрану професію під час навчання, а то й при видачі диплома, слід допомогти йому на етапі подання документів. Зрештою досягнення кожного випускника вищої школи є предметом гордості всього колективу, показником успішності та стимулом до росту популярності цього навчального закладу у очах потенційних першокурсників.

Література:

1. Аграрний вісник Причорномор'я. Спеціальний випуск. Збірник наукових праць. Одеса. "Астропринт". 2003.-765 с.

Білоус Н.В., Зайцева Н.В. Развитие психологических задатков абитуриента как предпосылка становления высококвалифицированного специалиста

Рассматриваются вопросы подготовки будущих кадров уже на этапе профессиональной ориентации и выбора учебного заведения с учетом социально-психологических задатков потенциального специалиста. Согласно результатам проведенного эмпирического исследования можно определить общие тенденции выбора профессии в соответствии с доминирующим у конкретной личности типом поведения и тем самым увеличить шансы абитуриента и студента на раскрытие и применение собственного профессионального потенциала.

Bilous N.V., Zaytseva N.V. Development of psychological inclinations of university applicants as precondition for a highly skilled specialist forming

This article deals with the problems of future specialists training in the phase of career guidance and choosing educational establishment considering potential employee's social and psychological inclinations. According to the results of empirical research made it is possible to discover general profession choice trends corresponding to dominating behavior type of individual and increase university-entrant's and student's chances for showing and realization of own professional potential.